

Sygn. akt II PSK 119/22

POSTANOWIENIE

Dnia 29 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z powództwa R. R.

przeciwko Skarbowi Państwa - Komendantowi Służby Ochrony Państwa

o ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 29 marca 2023 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z dnia 8 marca 2022 r., sygn. akt III APa 3/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. zasądza od Skarbu Państwa - Komendanta Służby Ochrony Państwa na rzecz powoda R. R. kwotę 1350 zł (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 8 marca 2022 r. w sprawie z powództwa R. R. przeciwko Skarbowi Państwa - Komendantowi Służby Ochrony Państwa o ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 30 października 2020 r., którym zasądzono od Skarbu Państwa - Komendanta Służby Ochrony Państwa na rzecz R. R. kwotę 20.149,75 zł tytułem wyrównania ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy z odsetkami za opóźnienie w wysokości ustawowej od dnia 29 stycznia 2019 r. do dnia zapłaty.

Od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiódł pozwany. Skarżący zaskarżył wyrok w całości oraz wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania kasacyjnego oraz o zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa kosztów postępowania kasacyjnego, w tym na rzecz Prokuraturii Generalnej RP kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Zaskarżonemu wyrokowi skarżący zarzucił naruszenie prawa materialnego: 1) art. 173 k.p. oraz rozporządzenia wykonawczego Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 8 stycznia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania urlopu wypoczynkowego, ustalania i wypłacania wynagrodzenia za czas urlopu oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop (Dz.U. Nr 2, poz. 14), przez ich błędną wykładnię prowadzącą do niewłaściwego zastosowania, podczas gdy niedopuszczalne jest stosowanie wprost lub w drodze analogii przepisów prawa pracy do regulowania administracyjno-prawnego stosunku służbowego funkcjonariuszy służby mundurowej BOR, jeśli pragmatyka służbowa BOR nie zawiera wyraźnego odesłania do stosowania przepisów Kodeksu pracy w danym zakresie regulacji - w szczególności w zakresie regulacji prawa do ekwiwalentu funkcjonariusza za niewykorzystany lub zaległy urlop wypoczynkowy; 2) art. 105 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 98 ust. 1 ustawy z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 985; dalej: ustawa o BOR) w związku z art. 68 ust. 1 ustawy o BOR, przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, co doprowadziło do błędnego przyjęcia, że na skutek braku uregulowania wprost w tych przepisach wysokości współczynnika dla obliczania ekwiwalentu pieniężnego za zaległy urlop w ustawie o BOR występuje luka prawna i brak jest podstawy prawnej dla stosowania praktyki uznaniowego ustalania i wypłacania tego ekwiwalentu funkcjonariuszom BOR przy zastosowaniu przez Komendanta SOP stawki 1/30; 3) art. 117 § 2 k.c. w zw. z art. 65 § 1 k.c., przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, co doprowadziło do uznania, iż strona pozwana wypłacając ekwiwalent pieniężny za zaległe przedawnione urlopy za lata 2012-2013 skutecznie zrzekła się wobec powoda zarzutu przedawnienia na przyszłość, podczas gdy wypłata części ekwiwalentu pieniężnego za zaległe urlopy nie może być poczytana za skuteczne

zrzeczenie się zarzutu przedawnienia wobec całego roszczenia, wobec czego objęte pozwem roszczenie o „zapłatę części ekwiwalentu za niewykorzystane urlopy wypoczynkowe” w chwili wniesienia tego pozwu było częściowo przedawnione w części niezaspokojonej przez pozwanego i powództwo powinno ulec oddaleniu w części dotyczącej dochodzonego ekwiwalentu za niewykorzystany urlop; 4) naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 123 § 1 pkt 2 k.c. w zw. z art. 117 § 2 k.c. i w związku z art. 65 § 1 k.c., przez ich niewłaściwe zastosowanie do oceny zachowania pozwanego w postaci wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za zaległe urlopy za lata 2012-2013, co doprowadziło do błędnego uznania, że ze strony pozwanego doszło do niewłaściwego uznania długu zawierającego oświadczenie wiedzy o uznaniu roszczenia także w części przedawnionej, a jeszcze niewypłaconej, przez co doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia roszczeń powoda o zaległe przedawnione urlopy oraz do złożenia przez pozwanego oświadczenia woli o zrzeczeniu się zarzutu przedawnienia; 5) art. 123 § 1 pkt 2 k.c. oraz art. 117 § 2 k.c. w zw. z art. 65¹ k.c., przez błędną ich wykładnię, prowadzącą do uznania, że niewłaściwe uznanie długu może być dokonane przez uznaniową - w świetle art. 98 ustawy o BOR - zapłatę części przedawnionej należności, której zwrot jest nienależny na podstawie art. 411 pkt 2 k.c. w związku z legalizującym wypłaty art. 98 ustawy o BOR; 6) art. 8 k.p., przez jego błędne zastosowanie w okolicznościach sprawy i błędne uznanie, że podniesienie zarzutu przedawnienia roszczeń powoda o zaległe przedawnione urlopy w naturze stanowi nadużycie prawa; 7) art. 5 k.c., przez jego błędne zastosowanie w okolicznościach sprawy i błędne uznanie, że podniesienie zarzutu przedawnienia roszczeń powoda o zaległe przedawnione urlopy w naturze stanowi nadużycie prawa. Skarżący podniósł również zarzut naruszenia przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy: art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. art. 391 § 1 k.p.c., przez ich niezastosowane prowadzące do uznania za zasadny zarzut nadużycia prawa procesowego (art. 5 k.c.) ze względu na fakty takie jak: „powód w okresie kilku lat nie miał faktycznej możliwości skorzystania z przysługującego mu konstytucyjnie prawa do wypoczynku” a także „zaistnienia u pozwanego wadliwej organizacji pracy” (strona 19 uzasadnienia wyroku), w sytuacji gdy fakty te nie zostały ustalone ani przez Sąd pierwszej instancji, który to stan faktyczny zaaprobował Sąd drugiej instancji, ani Sąd drugiej instancji nie

przeprowadzał w tym zakresie własnego postępowania dowodowego, co czyni niemożliwym dokonanie oceny jaka podstawa faktyczna stanowiła podstawę rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał istotne zagadnienie prawne oraz potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości oraz wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Skarżący sformułował następujące zagadnienia prawne: 1) czy jest dopuszczalne uzupełniające stosowanie - na zasadzie słuszności - przepisów prawa pracy do regulacji świadczeń przysługujących funkcjonariuszom służb mundurowych, w szczególności BOR, w ramach administracyjnoprawnego stosunku służbowego służby mundurowej, w zakresie instytucji wymienionych w pragmatyce służbowej, w przypadku których pragmatyka ta nie odsyła wyraźnie do stosowania przepisów prawa pracy, a zagadnienie uregulowane jest mniej korzystnie, w sposób częściowy lub w gorszy legislacyjny sposób niż w przepisach prawa pracy, czy też stosowanie przepisów Kodeksu pracy jest całkowicie wyłączone także w takiej sytuacji, z uwagi na odrębności celów i funkcji regulacji administracyjno-prawnego stosunku służby BOR jako formacji mundurowej i prywatnoprawnego charakteru regulacji istoty stosunku pracy; 2) czy (przy wykładni odrzucającej możliwość posiłkowego stosowania innych ustaw) na podstawie art. 105 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 98 ust. 1 w zw. z art. 68 ust. 1 ustawy o BOR Komendant SOP uprawniony był do ustalenia ekwiwalentu pieniężnego za zaległy urlop i do jego wypłaty byłemu funkcjonariuszowi BOR w wysokości przyjętej uznaniowo, w szczególności na podstawie przyjętego współczynnika 1/30, czy też z przepisów ustawy o BOR, zwłaszcza z treści art. 68 ust. 1 ustawy o BOR -1/21 lub 1/22. W ocenie skarżącego w sprawie istnieje też potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości oraz wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, a mianowicie art. 117 § 2 k.c. w zw. z art. 65 k.c. w kontekście uznawania dokonania dorozumianego zrzeczenia się korzystania z zarzutu przedawnienia prawa funkcjonariusza służb mundurowych do urlopu w naturze przez częściową, dobrowolną i uznaniową wypłatę przedawnionej należności, podczas gdy w tych samych okolicznościach w identycznych sprawach innych funkcjonariuszy taka kwalifikacja jest wykluczana. A ponadto art. 123 § 1 pkt

2 k.c. w zw. z art. 117 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 65¹ k.c. w kontekście uznania, że częściowa zapłata przedawnionego roszczenia funkcjonariusza służb mundurowych o wypłatę ekwiwalentu za niewykorzystany urlop w części dotyczącej zaległego przedawnionego urlopu w naturze, stanowi uznanie niewłaściwe całego roszczenia i dodatkowo jest połączona ze zrzeczeniem się zarzutu przedawnienia wobec pozostałej części należności, podczas gdy te same okoliczności w identycznych sprawach w orzecznictwie części sądów są kwalifikowane jako nie dające podstawy dla takiej kwalifikacji.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o odrzucenie skargi kasacyjnej z uwagi na jej niedopuszczalność, ewentualnie o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a ponadto o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Komendanta Służby Ochrony Państwa zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne" (postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51; z 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Stosownie do utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na twierdzeniu o istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego

rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 31/18, LEX nr 2508113; z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365). Konieczne jest wykazanie przez skarżącego, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, wyjaśnienie na czym one polegają, ich uzasadnienie, a także wskazanie rozbieżnych wariantów interpretacyjnych, z odwołaniem się do dotychczasowych poglądów orzecznictwa i dostępnego piśmiennictwa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, LEX nr 2497706), a w szczególności przytoczenie i poddanie analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2018 r., III UK 123/17, LEX nr 2496319).

Analiza uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia oraz wniesionej skargi kasacyjnej nie pozwala na stwierdzenie, że zachodzą powołane przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Na wstępie odnosząc się do zawartego w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosku powoda o odrzucenie skargi kasacyjnej pozwanego z uwagi na zbyt niską wartość przedmiotu zaskarżenia (niższą niż pięćdziesiąt tysięcy złotych), stwierdzić trzeba, że podzielić należy stanowisko judykatury, zgodnie z którym skoro wolą ustawodawcy było zastosowanie do określonych sporów przepisów o postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu prawa pracy, to w konsekwencji dla dopuszczalności skargi kasacyjnej w tych sprawach decydujące znaczenie ma wartość przedmiotu zaskarżenia, jaką art. 398² § 1 zdanie pierwsze k.p.c. przewiduje dla spraw z zakresu prawa pracy, tj. co najmniej 10.000 zł (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2015 r., III PK 7/15, LEX nr 1816597).

Odnosząc się natomiast do podnoszonych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przesłanek stwierdzić należy, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozmiennieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy w swym orzecznictwie

zajął już stanowisko odnośnie do przedstawianych przez skarżącego wątpliwości, a nie zachodzą przesłanki uzasadniające jego zmianę.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 października 2022 r., w sprawie II PSKP 122/21 (OSNP 2023 nr 4, poz. 42), w której stroną pozwaną, tak jak w niniejszej sprawie, był Skarb Państwa-Komendant Służby Ochrony Państwa, a przedmiot sporu był tożsamy z przedmiotem sporu niniejszej sprawy, wypowiedział się co do wątpliwości prawnych wyartykułowanych w skardze kasacyjnej (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2022 r., II PSK 47/22, niepubl.). Ponadto odnośnie do kwestii związanych zaniechaniem ustawodawczym wypowiediano się w orzecznictwie również np. w sprawie, w której zapadł wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2020 r., II PK 6/19 (OSNP 2021 nr 6, poz. 60).

W wyroku z dnia 20 października 2022 r., w sprawie II PSKP 122/21, stwierdzono, że zabieg rekonstrukcji podstawy prawnej rozstrzygnięcia sprawy polegający na wykorzystaniu przepisów ustawy o statusie *lex generalis* dla prawa pracy, zawierającej przepisy odzwierciedlające zasady prawa urlopowego, celem uzupełnienia luki w przepisach pragmatyki służbowej regulującej niepracownicze zatrudnienie funkcjonariusza służby mundurowej, okazał się w pełni uprawniony i całkowicie prawidłowy nie tylko z punktu widzenia współstosowania przepisów Konstytucji RP ale także z punktu widzenia prawa Unii Europejskiej.

Sąd Najwyższy przypomniał, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego (zapoczątkowanym wyrokami: z dnia 18 grudnia 2006 r., II PK 17/06, OSNP 2008 nr 1-2, poz. 8; z dnia 5 grudnia 2006 r., II PK 18/06, OSNP 2008 nr 1-2, poz. 7 i podtrzymanym chociażby w orzeczeniach z dnia 20 września 2011 r., I UK 59/11, OSNP 2012 nr 19-20, poz. 247; z dnia 18 listopada 2020 r., III PK 53/19, OSNP 2021 nr 6, poz. 64 oraz z dnia 10 kwietnia 2019 r., II UK 504/17, OSNP 2020, nr 2, poz. 19; zob. także K. Kowalik-Bańczyk, Badanie z urzędu naruszenia prawa wspólnotowego przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej przez Sąd Najwyższy. Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2006 r., II PK 17/06, EPS 2009, nr 4, s. 43-48 oraz Uwzględnianie przez sąd z urzędu zarzutów opartych na prawie wspólnotowym, EPS 2007, nr 12, s. 10-20, a także M. P. Baran, Stosowanie z urzędu prawa Unii Europejskiej przez sądy krajowe, Warszawa 2014, s. 52), sąd ma obowiązek uwzględnić prawo unijne zawsze, gdy przepisy prawa krajowego

wdrażają przepisy unijnych dyrektyw albo w jakikolwiek inny sposób wchodzi w zakres podmiotowy, przedmiotowy i temporalny prawa unijnego (sprawa unijna, zob. D. Miąsik, Sprawa wspólnotowa przed sądem krajowym, EPS 2008, nr 9, s. 16-22).

Podkreślono, że sprawa o ekwiwalent za urlop wypoczynkowy funkcjonariusza służb mundurowych jest niewątpliwie sprawą unijną, bowiem zgodnie z orzecznictwem TSUE, dyrektywa 2003/88/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 r. dotycząca niektórych aspektów organizacji czasu pracy (Dz.U. UE L z 2003 r., Nr 299, s. 9, ze zm.) znajduje zastosowanie do funkcjonariuszy służb mundurowych w zakresie ich uprawnień do urlopu wypoczynkowego (w odniesieniu do żołnierzy zawodowych zob. wyrok z dnia 15 lipca 2021 r., Ministrstvo za obrambo, C-742/19, ECLI:EU:C:2021:597, pkt 50; w odniesieniu do strażaków zawodowych zob. z dnia 9 marca 2021 r., Stadt Offenbach am Main, C-580/19, C-580/19, ECLI:EU:C:2021:183, pkt 61). Roszczenie funkcjonariusza Służby Ochrony Państwa (Biura Ochrony Rządu) o ekwiwalent za niewykorzystany urlop objęte jest więc zakresem przedmiotowym i podmiotowym normowania dyrektywy 2003/88/WE.

Sąd Najwyższy stwierdził ponadto, że zgodnie z orzecznictwem TSUE, stosując prawo krajowe w obszarze objętym zakresem normowania dyrektywy, należy dokonywać jego wykładni w najszerszym możliwym zakresie w świetle brzmienia i celu tej dyrektywy, uwzględniając przy tym wszystkie przepisy prawa krajowego i odwołując się do uznanych w porządku krajowym metod wykładni, tak by zapewnić pełną skuteczność rozpatrywanej dyrektywy i dokonać rozstrzygnięcia zgodnego z realizowanymi przez nią celami. Dlatego z punktu widzenia prawa unijnego (a konkretnie zasady prounijnej wykładni prawa krajowego) w pełni dozwolone jest wykorzystanie przepisów Kodeksu pracy do uzupełnienia luk w pragmatykach dotyczących służb mundurowych – luk wynikających czy to z pominięcia prawodawczego (jak w przypadku art. 105 ustawy o BOR), czy też z pominięcia przepisu pragmatyki służbowej z powodu jego sprzeczności z prawem unijnym (jak w przypadku art. 188 ust. 6 ustawy o SOP w pierwotnym brzmieniu).

Odniesiono się także do kwestii przedawnienia roszczenia o ekwiwalent za urlop wypoczynkowy i stwierdzono, że zrzeczenie się zarzutu przedawnienia może nastąpić w sposób wyraźny lub dorozumiany (uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego – zasada prawna z dnia 14 kwietnia 1972 r., III PZP 6/72, OSNC 1972

nr 9, poz. 153). Dorozumiane oświadczenie woli dłużnika o zrzeczeniu się zarzutu przedawnienia można przyjąć wówczas, gdy jego zamiar zrzeczenia się zarzutu przedawnienia wynika w sposób niewątpliwy z towarzyszących temu oświadczeniu okoliczności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2004 r., V CK 620/03, LEX nr 137673, wymienia takie okoliczności jak np. pertraktacje dłużnika z wierzycielem na temat rozłożenia długu na raty, zawarcie umowy nowacyjnej, zawarcie ugody sądowej lub pozasądowej). W rachubę wchodzi więc każde zachowanie się dłużnika, które ujawnia jego wolę w sposób dostateczny (wyrok Sądu Najwyższego z 12 października 2006 r., I CSK 119/06, LEX nr 395217).

Sąd Najwyższy ocenił też, że pozwany zrzekł się w okolicznościach faktycznych tamtej sprawy zarzutu przedawnienia, skoro wypłacił powodowi tytułem ekwiwalentu za niewykorzystany urlop sumę pieniężną odpowiadającą iloczynowi 1/30 wynagrodzenia oraz wszystkich dni niewykorzystanego urlopu (przedawnionych w naturze i nieprzedawnionych). Już zatem w świetle prawa krajowego oczywiste jest, że nie doszło do naruszenia art. 117 § 2 k.c. Podkreślił, że stanowisko to wzmacnia dodatkowo uwzględnienie optyki prawa unijnego i chociaż zgodnie z zasadą autonomii proceduralnej i pewności prawa pozostawia ono w gestii państw członkowskich – co do zasady – regulowanie terminów przedawnienia i innych instytucji dawności, to dopuszcza ocenę wpływu tych terminów – *in concreto* – na skuteczność prawa unijnego. W odniesieniu zaś do przedawnienia roszczeń pracownika o ekwiwalent za niewykorzystany urlop standard unijny został ukształtowany w wyroku TSUE z dnia 22 września 2022 r. C-120/21, LB p. TO, (ECLI:EU:C:2022:718). Zgodnie z tym orzeczeniem trzyletni termin przedawnienia takiego roszczenia pracownika jest co do zasady zgodny z prawem unijnym. Niedopuszczalne jest jednak „pod pretekstem zagwarantowania pewności prawa – aby pracodawca mógł powołać się na swoje własne uchybienie polegające na braku umożliwienia pracownikowi rzeczywistego skorzystania z prawa do corocznego płatnego urlopu, w celu wywiedzenia z niego – w ramach powództwa tego pracownika z tytułu tego samego prawa – korzyści poprzez podniesienie przedawnienia owego prawa” (pkt 48). Oddalenie z powodu przedawnienia powództwa o ekwiwalent wniesionego przez pracownika, któremu pracodawca nie umożliwił wykorzystania prawa do urlopu w naturze, „oznaczałoby dopuszczenie

zachowania prowadzącego do bezpodstawnego wzbogacenia pracodawcy z naruszeniem samego celu poszanowania zdrowia pracownika, o którym mowa w art. 31 ust. 2 karty” (pkt 52 z odwołaniem do wyroku TSUE z dnia 29 listopada 2017 r., C-214/16, King, ECLI:EU:C:2017:914, pkt 64), zaś „gdy pracodawca nie umożliwił pracownikowi rzeczywistego skorzystania z prawa do corocznego płatnego urlopu nabytego w odniesieniu do danego okresu rozliczeniowego, stosowanie ogólnego terminu przedawnienia [przewidzianego w prawie krajowym] do wykonywania tego prawa ustanowionego w art. 31 ust. 2 karty wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia celu pewności prawa” (pkt 56). Jak to ma z reguły miejsce w przypadku interakcji między prawem unijnym a krajowymi regulacjami dotyczącymi różnego rodzaju terminów, ocena zgodności tych ostatnich z wymogami prawa UE dokonywana jest *ad casum*. Przy takiej ocenie należy mieć na względzie, że prawo do corocznego płatnego urlopu jest z punktu widzenia prawa unijnego zasadą unijnego prawa socjalnego (zob. powołany wyrok TSUE z 6 listopada 2018 r., C-569/16 i C-570/16) oraz – jednocześnie - prawem podstawowym (art. 31 ust. 2 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej). Z uwagi na to szczególne znaczenie prawa do corocznego płatnego urlopu w systematyce prawa unijnego oraz na traktowanie pracodawcy jako silniejszej strony stosunku zatrudnienia, z punktu widzenia prawa unijnego warunkiem skutecznego podniesienia przez pracodawcę zarzutu przedawnienia przewidzianego w prawie krajowym jest wykazanie, że pracodawca umożliwił pracownikowi skorzystanie z urlopu w naturze a pracownik z tej możliwości nie skorzystał.

W związku z powyższym w sprawie nie występują podnoszone przez skarżącego przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, rozstrzygając o kosztach procesu według reguł z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 w związku z § 9 ust. 1 pkt 2 w związku z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2018 r., poz. 1800 ze zm.).

[SOP]

[f.n]

